

1925. október 28.
Közértesítő és nyomd.

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 247. szám

BUDAPEST
Diazter 2.

Közértesítő és nyomd.
Közértesítő és nyomd.
Közértesítő és nyomd.

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 245
Egy hónapra — 90
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925. október 29. Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 247. szám

5686. Marchesvan 11

Hatvanan felebbezték

A községi választók listájának tíz napos kifüggesztési határideje lejárt. Tíz napi határidőt adott a községi választásokról szóló törvény végrehajtási utasítása ama választópolgároknak, akik a névjegyzékből kimaradtak, hogy felebbezéssel szerezzék meg törvényadta jogukat. Kolozsváron ezer és ezer — főképpen kisebbségi — választásra jogosult polgár maradt ki a listákból és a sok ezer jogfosztott közül mindössze hatvan akadt, aki felebbezéssel élt nevének kihagyása miatt. A közéleti érdeklődésnek ez a hiánya sajátos tünete az évek óta züllő közállapotoknak. A tömegek, de különösen a kisebbségi lakosság, ugylátszik már teljesen megszokta, hogy neki semmi beleszólása sincsen a saját maga és a gyermekei sorsának intézésében, neki semmi köze ahhoz, hogy vejejtékkel fizetett adóját mire fordítják, hogy a városok és falvak jövedelmeivel, amelyeket ő ad össze, hogyan gazdálkodnak és hogy a bürokratikus apparátus, amelynek költségeit ő viseli, hogyan szolgálja a lakosság érdekeit, vagy kárát.

Ez a furcsa közönyösség lehet a lefáradásnak a jele. Jelentheti azt is, hogy az ötesztendő hatóságokkal való apró és nagyobb, de majdnem mindig hiábavaló csatározások után szívesen vonul be mindenki a maga közügyektől mentes individuális elefantosont tornyába, mert beatus ille qui procul negotiis... Ez a talán tetszetősnek látszó elgondolás helytálló is volna, de csak akkor, ha az ország kormányzásának apparátusai minden intézkedésükkel az ország összlakosságának ideális jólétére törekednének. A valódi helyzet azonban az, hogy az ország minden egyes lakójának percről percre örök nyugtalan cerberusként permanenciában kellene lenni, nehogy legelemibb jogaitól kismizmizzék. Ilyen körülmények között százszorosra szükséges a kisebbségek közéleti aktivitása, amely egyetlen biztosítéka lehet veszendőbe menő értékeink megmentésére.

Lehetséges, hogy a választási névjegyzékek iránti közönyösségnek oka volt talán az az elgondolás is, hogy minden kísérlet és erőfeszítés ugys hiábavaló, hiszen a választási törvény a tanácsotok kinevezéséről szóló passzusával amugy is gondoskodik arról, hogy a községek és a városok tanácsának többsége mindenütt román legyen. Ez az elgondolás egyáltalában nem állja meg a helyét. Hiszen a népi és politikai kisebbségek soha sem azért indulnak el aktív lendülettel a választási kampányokba, mert többséget remélnék, hanem azért, mert a legilletékesebb fórumok előtt akarják hallatni szavukat. Ma az a helyzet, hogy az ország érverését irányító szervezetben, a parlament két házában és a községek adminisztrációjában a kisebbségek képvisellete a zéróval egyenértékű. Természetes, hogy ilyen körülmények között nekünk nem állnak rendelkezésünkre a parlamentáris eszközök, mi nem az ország közéletének törvényes fórumain kiáltjuk el a panaszainkat, hanem természetlen memorandumokba és céltalan deputációzásba sűrítjük össze és így vándorolnak kívánságaink hivatalról hivatalra egészen addig, míg a sóhivatalnál végleg megrekednek.

Ezer és ezer jogfosztott választópolgár közül hatvanan felebbezték. A törvény által előírt idő letelt, ezen a számon már változtatni nem lehet. De a sorozatos választások küszöbén a népi közösség nagy érzésében fel kell oldódjon végre ez a természetlen közönyösség s minden öntudatos kisebbségi választópolgárnak hirdetnie kell azt, hogy önmaga és a gyermekei ellen vét az, aki nem akar aktív elhatározással beavatkozni saját sorsának intézésébe.

Anghelescu végleg eltiltotta az egyetemről az érettségien elbukott diákokat

A közoktatásügyi miniszter újabb szigorító rendelkezése. A szülők és intellektuálisok a tájékozódásra készülnek

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több oldalról történt megkeresésre Anghelescu közoktatásügyi miniszter körrendeletet intézett, hogy az érettségi vizsgákon elbukott diákok semmilyen körülmények között nem iratkozhatnak be az egyetemekre és nem hallgathatják az előadásokat.

Ez a hír egyik legszomorúbb fejezete a kormány erőszakos tanügyi politikájának és esetleg megindítója egy olyan kulturharonak, ami semmiképpen sem használhat az ország presztizsének. Tudjuk, hogy a szászok intervenciójára a német egyetemek mivel reagáltak a kormány intézkedéseire. Kijelentették, hogy a nyolc középiskolát végzett romániai szász és sváb diákokat fölveszik tekintet nélkül arra, hogy sikeresen állották ki a baccalaureatusi vizsgát, vagy sem, az egyetemek bármely fakultására és bármilyen főiskolára. Nem respektálták Anghelescunak azt a fenyegető hangú körrendeletét, amelyben azt írja, hogy a külföldön érettségi nélkül nyert diplomákat nem fogják Romániában nosztrifikálni.

Azonban nemcsak a külföldön okozott érthető visszatetszést a miniszter alig indokolható szigorra, hanem itthon is. Bukarestben az egyetem jogi fakultása helyezkedett szembe Anghelescu intézkedéseivel és kimondta, hogy az érettségien visszavetett diákokat rendkívüli hall-

gatókként fölveszi. A diákok pedig — ahogy ez a multban volt és ahogy ez a külföld minden egyetemén ma is divik — egyetemi tanulmányaik ideje alatt érettségizhetnek, az egyetemen eltöltött szemesztereiket pedig beszámítják. Ezt mint autonómtestület mondotta ki a jogi fakultás.

A közoktatásügyi miniszter erre az egyetem tanácsaihoz egy zavaros fogalmazású körrendeletet intézett, amely szabályozni látszott a rendkívüli hallgatók helyzetét, akiknek ügyét a főigazgatóság engedélyéhez kötötte. Most, amint az a főnti tudósításból kiderül, a közoktatásügyi minisztérium kétséget kizáró módon jelzi, hogy az érettségien elbukott diákok számúve vannak az egyetemekről, oda be nem iratkozhatnak és nem hallgathatják az előadásokat. A tanszabadságnak olyan súlyos megsértése és az egyetemre készülő diákság olyan egzisztenciális ügye ez, amely a szülőket éppugy, mint a tudományos világ haladó elemeit akcióra fogják bírni.

December elsejére tüzték ki a községi választásokat

A kormány végleges döntése. Kolozsváron mindössze hatvanan felebbezték. A nagyváradi munkásság paktuma a nemzeti párttal Kolozsváron független gazdasági blok készült

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Autentikus forrásra való hivatkozással egy bukaresti távirat arról számol be, hogy a kormány véglegesen döntött a községi választások kérdésében. A döntés szerint a választások december elsején fognak lezajlani.

Ezzel kapcsolatban Saragea járásbíró, aki a kolozsvári felebbezések elintézésével van megbízva, nyilatkozatot adott, amelyben közölte, hogy Mindössze hatvan felebbezés érkezett be hozzá a törvényben előírt formák között. Két gazdasági testület kollektív felebbezést adott be mintegy kétszáz választópolgár nevében, ezeket azonban a bíróság kénytelen visszautasítani. A felebbezések tárgyalását pénteken, október 30-án kezdi meg a bíróság, amely két-három nap alatt be is fejezi a tárgyalást. Első nap csak a következő huszonöt kolozsvári választópolgár felebbezése kerül tárgyalásra: Fabius Lajos, Fric Ernő, Fegyveressy Árpád, Gombos Ernő, Gombos Béla, Gombos Aladár, Grainiceanu Gheorghe, Grünfeld Zoltán, Katona Sándor, Klein Ferenc, Landesmann Lajos, Lazarovics Miksa, Lebovics Simon, Lőrincz József, Mastea Juon, Medgyesi József, Medveczky András, Mircea Traian, Petrovics Antal, Steiner Lajos, Szilvey Ernő, Wenzel János és Zacculeor Niculea. Tárgyalás alá kerülnek a később, vagy szabálytalanul beadott felebbezések is, amelyek sorsa azonban biztos elutasítás lesz. A tárgyalások nem nyilvánosak és a felek nem kapnak idézést.

Nagyjelentőségű az a nagyváradi hír, mely szerint az ottani munkásság végleges megállapodást kötött a nemzeti párttal a községi választásokra. A paktumot dr. Lázár Aurél már levitte Bukarestbe, hogy a pártközpont ratifikálja. A megállapodás, amelyet a nemzeti párt részéről Lázár Aurél dr., a munkásság ré-

széről pedig dr. Rozvány Jenő, Bukova Ferenc, Csillér Lajos és Ullmann Sándor irtak alá, a következő pontok alapján jött létre:

1. A liberális alkotmány és a liberális kormány által hozott összes törvények eltörlése.
  2. Általános katonai és politikai amnesztia.
  3. A földreform generális megoldása radikális alapon.
  4. A népkisebbségek szabadon használhatják anyanyelvüket az iskolai oktatásban.
- Tudósítónk jelentése szerint a nagyváradi munkások és a Magyar Párt között már régebben folynak tanácskozások, amelyek azonban eddig nem vezettek eredményre. De nincs is kilátás megegyezésre, mert a Magyar Párt részéről ugyszólván elzárkóznak a tárgyalások elől. A munkásság megállapodása a nemzeti párttal rendkívül fontossággal bír, mert a kereskedelmi csarnok és az ipartestület előzőleg olyan határozatot hozott, hogy a munkássággal együtt megy a választói küzdelembe. A munkásság paktuma tehát azt jelenti, hogy a nagyváradi kereskedők és iparosok is a nemzeti párt mellett vesznek részt a választásokban.

Kolozsváron akció indult meg a Gyáriparosok Szövetségének, a Munkaadók Szövetségének, a kis- és nagyiparosoknak, valamint a kis- és nagykereskedőknek közös gazdasági alakulatba való tömörítésére a községi választások idejére. Az új alakulat, amelynek Független Blok lesz a neve, politikamentes listával akar indulni a választásokban.

A francia kormányválság

Bukarest, október 28. Párisból érkezett jelentés szerint Painlevé felkérte Herriot-ot, hogy vegyen részt az új kormányban. Herriot gondolkodási időt kért.

IRÓK ÉS IRÁSOK

***

Anatole France papucsban

(J. J. Brousson intim vallomása a nagy íróról)
Az Athenaeum kiadása Budapest

Az életrajzírás terén bizonyára forradalmat jelent a fiatal Brousson könyve. Ahelyett ugyanis, hogy a kifelé élő író mutatná be a legdíszkrebb intimitásokat mondja el róla és olyan *műhelytitkokba enged betekintést*, amelyeknek nyilvánosságra hozatala az álszemérmesek szerint, legalább is szentségtörést jelent. Ezzel szemben meg kell állapítanunk, hogy az író Broussonnál jobban még senki sem hozta ki, mert ahogyan ő azt megtette, annak már is általános értéke van és nem csak Francera vonatkozik, de egészen bizonyos, hogy áll Hauptmannra, Gorkijra, sőt talán Knut Hamsunra is.

A könyv kezdetén elmondja Brousson, hogyan került Anatole Francehoz titkárnak. Az első kérdés, amit a nagy író intézett hozzá, a következő volt:

— Felszabadult már Ön?

És minthogy a fiatal ember meglepett arcot vágott, France kiegészítette:

— Ugy értem, hogy felszabadult-e már a valóságos előítéletek alól.

Ezen a reggelen, amikor először állított be a Said-villába, csak nehezen akarták beengedni.

— Pszt! Még alszik — mondotta Josephine, — a gazdasszony.

— A mester? — kérdezte tiszteletteljesen az ifju Brousson.

Ez a szó kihozta sodrából a szolgát:

— Mester! Mester! Ő is? De miért hívják mindannyian mesternek? Miben mester, ha szabad tudnom? A leves-evésben? Ha én nem lennék, még alsónadrágot sem tudna váltani!

Aztán hozzáfognak a munkához. France kiadja a jelszót: — nem vagyok itthon senkinek.

Jean d'Arcról akar regényt írni, de, minthogy az egyik alakhoz még nincs elég adata, az egészet abbahagyja. Rendkívül pontos és lelkiismeretes volt. A tudatlan írókat lebecsülte. Nagyon rossz véleményrel volt Remy de Gourmonról, Edmond Rostandról, akiről azt tartotta, hogy ő írta a XX. század legrosszabb verseit. Általában szeretett csipkelődni. Egy ízben felkereste titkárával Huysmannst, a híres katolikus író, aki akkor két teljes órán át prédikált Francenak a kereszténység üdvözítő hatásáról és kérte a mestert, térjen meg, amíg nem késő. France erre azt ajánlotta az írónak, vizsgálta meg a gyomornedveit. Az írónőről az volt a véleménye, hogy azok már nem is asszonyok.

Még hetvenéves korában is roppant szerette a nőket. Mindenféle kis kalandokba becsátozott velük, olyanokba, amelyeket mifelénk már egy féligmeddig arrivált irodalmár sem tartana magához méltónak. A világháború előtt egy nyáron felcipelt egy kis nőt a boulognesi erdőben. Leült vele egy padra és enyelgett. Hirtelen előttük terem egy rendőr és felháborodva felelősségre vonja:

— Nem szégyenli magát? Maga vén szatir! Mutassa az igazolványát!

France kivette a névjegyet és egy tallérral a rendőr kezébe csuszattatta.

— Ah, bocsánat, bocsánat, akadémikus ur mondotta a rendőr, miután a névjegyet elolvasta. — De nekünk parancsban van, hogy vigyázzunk az erkölcsökre.

France bölcsen bólintott egyet és a következő pillanatban már ismét a *masamód ajkán csüngött*.

Egy jótékonyegyleti nőnek, aki még elég csinos volt és aki folyton az aláírásért ostromolta, egy ízben megdöbbenve, a következőket írta: „X. Y. jótékonyegyleti nőnek: Aki önmagát nem adja, az semmit sem ad.“ A nemi eltévelyedéseket „helyesirásai hibáknak“ nevezte.

— Vannak, akik himnembe teszik, amit nőnembe kellene helyezni... mások nőnembe, ami jogszerint himnemű. Mindenki úgy üdvözül, ahogyan tud.

Az írásnál megvoltak az elvei: A pontosvesszőket kerülte, mert ezekről azt tartotta, hogy a legjobb stílus is olyan lesz tőlük, mintha merev lenne a nyaka. Örökdedet a szinonimáktól és egy szót néha tízszer egymásután is használt. Egyik

legfőbb eszköze az olló volt, amelyikkel a már egyszer leírt mondatokat összeházasította, vagy szétválasztotta. A befejező mondatokat néha az élére rakta és megfordította. Nagyon ügyelt a jelzőkre. A sok cikornyát vaníliaakrémmek nevezte, amely részszul fedi a tézisa szegényességét. Egyszerű és szilárd stílus volt a jelszava.

Kortársai közül nagyon rossz véleménnyel volt Renanról, akiről azt tartotta, hogy lelkiismeretlenül dolgozik és nem törődik a bizonyítékokkal. Megvetette Paul Bourget-t. A régiak közül szerette Bérangert, de ki nem állhatta Victor Hugót.

Brousson könyvéről az a hír terjedt el, hogy Francet, mint antiszemitát és antiszocialistát mutatja be. Ez nem igaz. Mindössze kétszer van benne szó zsidókról, akkor is uzsorás antikváriusokról, akiket talán megérdemelten nézett le France.

Ujabb fordulat dr. Cseke Ernő ügyében

A törvénytörési tanács szabadlábra helyezte Csekét

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Új Kelet tudósítójától.) Az Új Kelet megírta, hogy a vizsgálóbíró rendelkezése dr. Cseke Ernő ügyvédet újból letartóztatásba helyezték, miután a betöréses-lopás vádja alól felmentették és mint orgzdat nyolc hónapra elítélték. Ezt a végzést dr. Giurgiu János bukaresti ügyvéd megfolyamodta a törvénytörési tanácsához, melyben kérte dr. Cseke Ernő szabadlábra helyezését. Az új perrendtartás szerint dr. Bohatiel tanácselnök és Ujvárossy tábiabíró magához kérte Biraescu ügyészt, továbbá a vádlottat és annak két védőjét, dr. Giurgiu Jánost és Gherman Traian ügyvédekét.

Az ügy sommás ismertetése után dr. Giurgiu János hosszasan és alaposan fejtette ki dr. Cseke kényes ártatlanságát. A védő rámutatott többek

Ezenkívül szó van egy Jaurésval való találkozásáról, akitől France felesége azt kérdezte, hogy vajjon ha kommunizmus lesz, meghagyja-e lakásukon a műkincseket. Jaurés azt mondta, nem, de France ebbe a beszélgetésbe nem.

Gyakori mondása volt:

— Buta, mint egy költő.

Ha megkérdezték tőle, kit tart hát költőnek, rendszerint Corneillét, Hugót, leggyakrabban azonban Leconte l'Islet említette, akit egyszerű szélhámosnak tartott, mert lefordította Homeroszt, anélkül, hogy egy szót tudott volna görögül.

Legrosszabb könyvének a Thaist és a Silvester Bonardot tartotta. Legszebbnek a Vörös Lilliumot.

(Brousson könyve megrendelhető az Új Kelet könyvosztályában.)

között arra is, hogy ezt az embert egyéves meghurcoltatás idejére teljesen tönkretette és orvosi kezelésre van szüksége. Szökésétől nem kell tartani, mert idejében optált és román állampolgár lett.

Dr. Gherman Traian különösen arra hivatkozott, hogy ebben az eddigi vizsgálat rendjén egyetlen ténybeli tanu sincsen, amely igazolhatja, hogy Csekének aktív szerepe lett volna a Duha Ferenc féle okirathamításban.

A tanács délután félhárom órakor hirdette ki végzését, amely megváltoztatta a vizsgálóbíró letartóztatást elrendelő végzését, és dr. Csekét nyomban szabadlábra helyezte.

Minthogy az ügyész felfolyamodást jelentett be, egyelőre Cseke őrizetben marad a Tábla végleges döntéséig.

Többórás pergőtűzre készülnek az ellenzéki interpellálók

Ma kerü parlament elé az új egyház törvény. Titokzatos tanácskozások Constantinescu miniszter lakásán. Bratianu nem tudott megegyezni a diaszidens liberálisokkal

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Új Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 11 órakor a kormány tagjai Bratianu Jonel elnökletével minisztertanácsra ültek össze, amelyen mindenekelőtt felolvasták a trónbeszédre adandó válaszfeliratot. A feliratot a kamara mai ülésén Bratianu Jonel felolvassa. A vita hétfőn kezdődik, addig a többségi képviselők a szekciókban fognak dolgozni.

Lepadatu kultuszminiszter ismertette az egyházakra vonatkozó törvényjavaslatot, amelyet a minisztertanács is elfogadta. Ma délután a javaslatot betervezik a kamarában.

A kormány tagjai holnap Szinájába utaznak, hogy a királynét névnapja alkalmával üdvözöljék.

Alexandru Constantinescu földművelésügyi miniszter ismertette az új kolonizációs tervet, melyszerint a macedóniai románokat fognak letelepíteni a Kadrlátor vidékén. Bejelentette, hogy tegnap többszáz macedóniai román érkezett Constauca ebből a célból és oda való szállításuk érdekében megtette az intézkedést.

A minisztertanács azután aprotálta Mardarescu hadügyminiszter azon intézkedését, amellyel Radeanu tábornokot Beszarabia katonai parancsnokát a hegyi vadászrezd élére helyezte át és az eddigi vadászrezd parancsnokát, Mircescu tábornokot Beszarabia parancsnokává nevezték ki.

A „Romania“ szerint a parlament mai ülésén Bratianu Jonel hosszabb beszédet mond a politikai helyzettel kapcsolatban és reflektál egyben az ellenzéki vezérek legutóbbi parlamenti deklarációjára: Ugyancsak a „Romania“ szerint a parlament mai ülése rendkívül izgalmas lesz, mert azon az ellenzéki vezérek nagyfontosságú interpellációkat fognak elmondani.

Bukarest, október 28. (Rapid) Alexandru Constantinescu lakásán tegnap értekezlet volt Dimitriu szenátor bevonásával a közigazgatási törvénynek a közmunkaügyi minisztériumra vonatkozó intézkedéseivel kapcsolatban. Még a választói törvénytervezetet kellett volna az értekezletnek megbeszélnie, de egyes miniszterek távolléte miatt a kérdés a jövő értekezletre maradt.

Sokkal érdekesebb azonban az a megbeszélés, amely pár nappal ezelőtt folyt le a földművelésügyi

miniszter felsőtömösi villájában. A tanácskozáson, amelyet eddig sikerült titokban tartani, Mosoiu, Saveanu és Lepadatu miniszterek vettek részt. Az értekezleten Lepadatu és Mosoiu ismertették azokat a kivánságokat, amelyeket a kisebbségek a liberálisokkal való tárgyalások feltételül megszabtak. Az értekezlet eredményéről nem szivárgott ki semmi. Saveanu nyilatkozott a „Rapid“ munkatársának és kijelentette, hogy a kisebbségi kérdést rendkívül nehéz megoldani, mert a kisebbségek egyes vezetői rendkívül intranszigensek.

Más verzió szerint az értekezleten a Mosoiu és Lepadatu között levő konfliktust vitatták meg, amely tudvalevőleg az erdélyi vezetői hegemonia kérdése miatt áll fenn közöttük. A „Cuvantul“ szerint Alexandru Constantinescu rájuk szolt, hogy hagyjanak fel a vetélkedéssel, amely egyáltalán nem lehet a liberális párt hasznára.

A parlament megnyitásával aktualizálódtak azok a robbantási surlédások, amelyek már hónapok óta foglalkoztatják az egyes pártokat.

A nemzeti párt végrehajtóbizottsága ma délelőtt ülést tart, hogy ratifikálja az egyesült ellenzéki párt ügyeinek vezetésére kiküldött vezérlőbizottságra vonatkozó elnöki határozatot. A mai ülés egyébként is rendkívül fontos, mert mára várják a takisták végleges állásfoglalását. Annyira fontos a mai ülés ebből a szempontból, hogy általános a vélemény, ha a mai nap nem történik meg a takisták kilépése a pártba való maradásuk véglegesen elintézetnek tekinthető.

Kevésbé bizalomra gerjesztő a helyzet a kormányzópártban. Bratianuéknek gondot okoz a „Res-pundarea“ köré csoportosult liberális diaszidensek akciója, akik erősen szervezkednek a községi választásokra. Bratianu Vintila folytatta békéltető tárgyalásait vezetőikkel, de nem tudott velük megállapodást létesíteni. Ellensúlyozásul most reorganizálni akarják a liberális párt fővárosi tagozatát. A helyi csoport újraszervezése Valjeanu és Bercianu képviselők kaptak megbízást.

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Új Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Üzletáthelyezés.

JANKY szücs új üzlethelyisége Cluj, Calea Regele Ferdinand 17.
(Wesselényi-utca) Szörmék, bundák legolcsóbban beszerezhetők

Kiáltás a mélysegből

Nem mindig cselekvésből fakadnak a bűnök. Vannak olyan megbocsáthatatlan vétkek amelyeknek közömbösség a forrása. Ilyen megbocsáthatatlan vétkek közömbösen mennének el zsidóság tömegei közömbösen mennének el azoknak a zsidó ifjaknak szenvedései mellett, akik faji és vallási meggyőződésüknek lettek mártírjai. Ha a fiatalságban nem tudjuk megbecsülni a jellemzilárságot, az önfeláldozást, akkor minden okunk meglesz arra, hogy a kívülünk állók ránsütött szegénybélyegét türellemmel és alázattal viseljük el. Napról-napra látjuk, hogy tehetős zsidó emberek olcsó élvezetekre könnyen adják ki pénzüket, holott ha a főös szórakozásokra költött összegeknek csak egy tizedét juttatnák el a faji öntudatuk miatt szenvedések mélysegeibe és a bizonytalanság örvényébe dobott tizenkét Tarbut-diáknak, akkor lehetővé tennék egy derék és nagy eredményekre jogosító generációnak utját az élet, a megváltás, a beteljesülés felé!

A tizenkét Tarbut-diák a nyomoruság mélysegeiből kiált Erdély zsidóságához: mentsetek meg bennünket! Aki e kiáltást nem hallja meg, vagy nem akarja meghallani, annak fülei örökre zárva lesznek az élet értelmének szavai elől, az soha sem lesz méltó arra, hogy zsidóságát büszkén hirdesse az emberek előtt, az soha sem fog felmentést kapni az embertelenség vádjá alól. Halljátok meg zsidó testvérek a mélység szavát, álljatok sorompóba, mert rajtatok áll, hogy a gonoszság és elfogultság dübörgő vonata el ne gázolja a zsidó jövőt. Gondoljatok ifjúságokra, mely a mai ifjúság napjainál sokkal vidámabb és reményteljesebb volt, gondoljatok azokra a szülőkre, akiknek gyermekeiben egy egész élet álma, vágya és reménysége omlott össze. Gondoljatok mindezekre és adakozzatok a tizenkét Tarbut diák jövőjének megmentése érdekében!

Égésesség és boldogság:

mama és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frissesség-től sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevetve mutatja a ragyogó foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém mindennapi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

A szocialista pártok fényes győzelme a berlini községi választásokon

A szociáldemokraták és a kommunisták kétszerannyi szavazatot kaptak, mint a többi pártok

(Berlin, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A városi tanács választásai vasárnap délelőtt zajlottak le a szocialista pártok teljes győzelmével. 2082 kerületben adták le szavazataikat Berlin lakosai. A választói hangulat rendkívül emelkedett volt. Már a kora reggeli órákban tüntető felvonulások figyelmeztették a lakosságot a fontos eseményre. Délelőtt 10 órakor nyitották meg az urnákhoz vezető ajtókat és egészen este hat óráig tartott a szavazat-leadás. Az újságírók éjjel körül már elepték a választási helyiségeket, de az eredményt csak a hajnali órákban hirdették ki. A

szavazatok száma az egyes pártok között a következőképpen oszlott meg:

szociáldemokraták	507.000,
német nemzetiek	317.000,
kommunisták	304.000,
demokraták	150.000,
német néppárt	91.500,
centium	55.000,
nemzeti szocialisták	22.000.

A választás eredménye politikai körökben óriási feltűnést keltett. Attól tartanak, hogy ez az erős baloldali győzelem a birodalmi politikánál is éreztetni fogja hatását.

Két évre

meghosszabbították a régi executive mandátumát

Az alkotmányosság kérdése miatt nem választottak új vezetőséget

Berlin, október 28. A cionista világszervezet Berlinben üléselő Intézőbizottsága ma a következő határozatot hozta:

A tizenharmadik kongresszuson megválasztott executive hivatali ideje a tizenötödik kongresszusig meghosszabbítottatik.

E hír mögött egy régen húzódo belső válság megoldása rejlik. Hogy a megoldás helyes és tartós-e, az még a jövő kérdése. Az ügy előzményei a következők: A cionista világszervezet legfőbb végrehajtó bizottságát, a felelős kormány jellegűvel bíró executívét eddig maga a világszervezet választotta meg.

A legutóbbi kongresszuson azonban, amelyen tudvalevőleg heves viták voltak az elnök személye körül, nem tudtak megállapodni az új executive névsorában s mivel Weizmann elutasított még e kongresszus bezárása előtt, a kongresszus szétoszlott anélkül, hogy az új executívét megválasztotta volna. Mindössze annyi történt, hogy a két elnököt, Weizmant és

Szokolovot a kongresszus újraválasztotta és megbizta, hogy az executive személyi összetételére vonatkozólag tegyenek javaslatot az Actionscomité legközelebbi ülésének. Az ellenzék hevesen tiltakozott e megoldási mód ellen, mert benne a kongresszus hatáskörének csorbítását látta. Emiatt aztán a baloldali pártok el is határozták, hogy az új executívában nem vesznek részt. Az Actionscomité mostani berlini gyűlésén aztán ki is tört a szabályszerű alkotmányjogi vita. Különböző kísérletek történtek az executive összeállítására pártpolitikai alapon, de a kísérletek megbuktak, mert egyik párt sem volt hajlandó egyedül vállalni a kormányzást. Így jött azután létre az a határozat, hogy a régi executive mandátumát meghosszabbítják meg a következő kongresszusig, amikor majd alkotmányos formák között lehet új vezetőséget választani. Az alkotmányosságnak mindenesetre eleget tesz az Actionscomité, most már csak az a kérdés, vajjon meg fog-e felelni a vezetőség a reá váró óriási feladatoknak.

A szíriai fölkelés bandaharcba ment át

A druzok kényre-kedvre megadták magukat

Dr. Wolfgang Weisl a közeli Kelet háborgásairól a következő figyelemre-méltó cikkben számol be:

Az ember áttekinthető képét nyeri a szíriai lázadás nyomán keletkezett helyzetnek, ha összehasonlítja a különböző sajtóorgánumok jelentéseit.

„Mokaszam“ Egyiptom egyik legtekintélyesebb lapja e hó 12. és 13-án közli, hogy a Hadidid és más beduin törzsek elfoglalták a stratégiai szempontból fontos Hama városát. Hatodik és kilencedike között arabok megtámadták Aleppót, a támadás azonban összeomlott és az arabok ezer halottal vesztettek. „La Syrie“ a franciák félhivatalosa jelenti e hó 13-án. Hamában a rend teljesen helyreállott, Damaszkuszban és Aleppóban a rend teljes. „Meraat el Shark“ a jeruzsálemi arab újság föltűnő helyen szenzációsan közli 14 én: pénteken óriási tüntetések zajlottak le Damaszkuszban és a franciákat kiűldözték a városból. Damaszkuszban most már csak arabok vannak. A druzok jelentik, hogy Urra közelében a franciák háromezer embert vesztettek, a druzok mindössze hatvan emberüket hagyták a szintéren. Ezzel szemben megbízható arabok magánközlése szerint Hamed el Atras emir már régebben megadta magát és a többi druzok is békét kérnek és egyetlen feltételük, hogy hagyják őket életben.

Mi igaz mindezen jelentésekből? Mindenképpen bizonyos, hogy egész Szíriában nagy nyugtalanság uralkodik, óriási idegesség, meglehetősen bizonytalanság. A francia csapatok huszonegyezer emberből állanak és éppen elegendőnek bizonyultak arra, hogy leverjék a lázadókat, arra azonban elégtelenek, hogy helyreállítsák az ország rendjét, amely majdnem mindenütt veszélyben van. A hivatalos sajtó-jelentések szerint alig mulik el nap, amikor a kiterjedt ország valamelyik sarkában rablások és bandák fosztogatásairól ne jönne jelentés.

És míg az arab sajtó minden ilyen ráütésből forradalmi megmozdulásra következtet, a tény az, hogy éppen e bandák miatt az ország józan népe ráunt a forradalomra.

Tévedés azt feltenni, hogy mindenki, aki Szíriában fegyvert ragad, egyuttal hazafi. Bebizonyított tény, hogy a forradalmi felkelők szempontjából fontosabb lett volna például a közlekedési gócpontokat, így Hama, vagy a hatalmas Aleppó várost megtámadni, a beduinok azonban inkább Hamát rohamozták meg azért, mert itt központja van a tejtermékeknek, a város népessége elég gazdag és volt mit fosztogatni. Damaszkuszban nyíltan beszélnek, hogy a felkelők csupa olyan elemekből állanak, akik már a francia megszállás előtt raboltak és banditaéletet folytattak. Ezek a bandák nemcsak keresztény falvakat rabolnak ki, hanem muzulmán lakósu helységeket is, gazdag arabokhoz zsaroló leveleket irnak, szóval e „szabadságharcosok“ rémuralma hozzájárul az európai katonaság népszerűsítéséhez.

Bizonyos, hogy nem lehet elsiklani a bandák jelentősége fölött. Szíria két- és félmillió lakósa közül néhány százezer nomád életet él, akik amugy is megszokták a rablóéletet. Pom-pásan értik a harcászatot, tiszter is visszavonulnak, amig egyszer eredményes támadásba mennek át. Ez azt jelenti, hogyha a druzok kapitálálnak is, ezzel a nomádok még heteken át megismételhetik támadásaikat a határvárosok és a vasutak ellen.

Nehéz dolog ezt a harcot a druzokkal kapcsolatba hozni. A druzok ugyanis háboruskodnak, a bandák azonban minden harci terv nélkül dolgoznak és csak kompromittálják a függetlenségi mozgalmat. És egyben azok malmára hajtják a vizet, akik követelik a franciák szíriai mandátumát.

* Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helységében.

aló találkozásá-
zte, hogy vajjon
labásukon a
era, de
hát költsenek,
krabban azon-
egyszerű szél-
tta Homerost,
görögül.
és a Silvester
rös Lilliumot.
az Uj Kelet
en
bert egyve
tönkretette és
zökésétől nem
és román ál-
n arra hivat-
sgálat rend-
a, amely iga-
szerepe lett
hamisításban.
kor hirdette
a a vizsgáló-
ését, és dr.
ezze.
odást jelentett
ad a Tábla
nek
szkozások
egegyezni
tanácskozáson,
rtani, Mosoiu,
ttek részt. Az
rtették azokat
isebbségek a
ltételül meg-
nem szívárgott
apid“ munka-
bségi kérdést
a kisebbségek
a.
a Mosoiu és
vitatták meg,
ői hegemonia
A „Cuvantul“
nk szölt, hogy
ly egyáltalán
a.
izálódtak azok
hónapok óta
ága ma dél-
gyesült ellen-
vezérlőbizott-
A mai ülés
mert mára
sát. Anyyira
l, hogy ál-
nem történik
ló maradásuk
yzet a kor-
okoz a „Res-
diszidensek
községi vá-
tta békéltető
t velük meg-
most reorga-
si tagozatát.
és Bercianu
zetéseket fel-
Kelet brassói
r. Portui 32.
nd 17.
zhetők

Jabotinsky kritikája a kongresszusról

Terméketlennek tartja a mai cionista generációt

(Berlin, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A berlini cionista mozgalom szenzációja volt Wladimir Jabotinsky beszéde a Blüther-féle díszteremben, amely ebből az alkalomból megtelt főleg cionista ifjúságból álló közönséggel. A beszédet ezzel a címmel hirdették: „A tizennegyedik kongresszus problémái és hogyan oldotta meg azokat a kongresszus.”

Beszéde elején Jabotinsky kifejtette, hogy a palesztinai bevándorlás ugyan a keleteurópai zsidóság katasztrófális helyzetének következménye, mégis a pesszimiztának is örvendve kell leszőgezni a tényre, hogy Palesztina belekerül a zsidó érdeklődés és a zsidó gondközpontjába. Azonban hogyan fejlődhet tovább az a folyamat, ha nem teremünk politikai, szociális, törvényhozási és biztonsági feltételeket arra, hogy ezek az új bevándorlók gyökeret verhessenek.

Ha a bevándorlás abban a tempóban fejlődik tovább, mint most, amikor évente negyvenezen mennek az országba, megvan a remény, hogy huszonöt év múlva a zsidóság többségben lesz Palesztinában. Ha azonban ezek a tömegek nem tudnak gyökeret verni, akkor a bevándorlás közönséges inflációvá változik át és ilyen módon lesüllyedve elveszti minden jelentőségét. Másrészt azonban nem lehet meggyökeresednie a bevándorlásnak, csak ha a mezőgazdaságot aktívra és jövedelmezővé változtatjuk át. Ez pedig nem történhetik meg, amíg olyan fantasztikusan magasak a telekárak, hogy miattuk a mezőgazdasági munka gyümölcsötlen marad. Európa huszonnégy országában, főleg nem-

szocialista országokban, az utóbbi években földreformokat hajtottak végre. Palesztinában azonban ahol 17 millió dunam föld parlagon hever, olyan föld, amely a zsidó kolonizáció számára nagyon is használható tartalekkel szolgálhatna, ebben az országban a földárak mérhetetlen magasságba szöknek. Senki nem akar hozzányulni a fellahok följébe, azonban a parlagon lévő földeket sajátítsák ki és parcellázzák fel. Ez a kérdés állott a kongresszus előtt, amire azonban a kongresszus nem adott kielégítő választ.

A második kérdés a biztonság kérdése volt. A százhusz zsidó kolónia annyi támadási pontot alkot, hogy az ezerötven angol katonával komolyabb esetben nem jöhet mint védelmi csapat tekintetbe. Magunknak kell gondoskodnunk saját védelmünkéről. A kongresszus felismerte a probléma komolyságát, azonban kitért a felelet elől és a cionistaellenes plutokrácia aranyesőjének roményében ringatta magát. Nem hinném, hogy Paul Nathan és James Simon a cionizmus számára megtéríthetők lesznek. És ha a Jewish Agencyben kisebbségben maradnak, akkor is egy erős tényezővé válnak. Miért hallgat a kongresszus, amely mindezekről tudott? A gazdagok eranyesőjének legendája és a mai vezetőség pótlhatatlansága a kongresszusi tagok öntudatát elhomályosították. Ez azonban a gettó szelleme.

Jabotinsky azzal végezte beszédét, hogy a mai cionista generáció terméketlen, egy új generációnak kell jönnie, egy új ifjúságnak. A levelek tömege, amit naponta kap, megszilárdítja őt abban a hitben, hogy ez az ifjúság a legjobb uton van.

Megalakult a kolozsvári lakásépítők szövetkezete

Vasárnap újabb gyűlést tartanak a telektulajdonosok. Az Asigurarea Romaneasca hitelnyújtási feltételei

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Elsőnek az Uj Kelet adott hírt arról az akcióról, amelyet a bukaresti Asigurarea Romaneasca biztosító intézet indított meg a lakáskrisis megoldása érdekében. A biztosító-társaság, amely Erdély több más városában már alapított lakásépítő szövetkezeteket, egyik képviselőjét elküldötte Kolozsvárra az előzetes munkálatok elvégzésére. A különböző érdekekkel való tárgyalások végre olyan stádiumba jutottak, hogy tegnap délután már meg is alakult a lakásépítők szövetkezete.

Az alakulóértekezlet, amelyen dr. Utalea Octavian polgármester elnökölt, a kereskedelmi és iparkamarában folyt le nagy érdeklődés mellett. Romanovici Grigore, az Asigurarea Romaneasca kolozsvári képviselője részletesen ismertette azokat az alapelveket, amelyek szerint

a bukaresti biztosítótársaság finanszírozni kívánja azokat a telektulajdonosokat, akik nem rendelkeznek megfelelő tőkével az építkezéshez.

Statistikai adatokat sorol fel arról, hogy az országban legalább másfélmillió tisztviselő, munkás és nyugdíjas van, akik közül legalább hétszáz ezer embernek nincsen lakása. Ezzel szemben mindössze hatszáz üres lakás van az egész országban, ami természetesen kizárja azt, hogy ezek a hajléktalanok emberi lakáshoz jussanak. Azonkívül hány százezer magánember van, aki jobb lakásviszonyok közé szeretne jutni. Ezt a problémát a Lakók Szövetsége csak elodázni tudta, de nem megoldani.

Az igazi megoldás az, ha megkezdődnek az építkezések.

Ezt a megoldást akarja az Asigurarea Romaneasca akciója. Az építkezést úgy teszi lehetővé, hogy megalakítja az építeni akarók szövetkezetét, ha legalább ötven tag jelentkeznek. Ezek a tagok kötelesek az Asigurarea Romaneasca intézetnél megfelelő összegű életbiztosításokat kötni, melynek ellenében a biztosítótársaság megfelelő nagyságú kölcsönt nyújt öt év alatt. Minden évben az Asigurarea Romaneasca az összbiztosításoknak megfelelő kölcsönösszeg husz százalékát folyósítja, ami azt jelenti, hogy

az első évben a szövetkezeti tagoknak együtöde már saját házhoz jut,

a következő években fokozatosan ismét együtöde tud építeni, vagyis öt év alatt mindenki lakáshoz jut. A biztosítók fejében nyújtott kölcsönért a szövetkezet aránylag kedvező kamatot fizet. Százezer lej kölcsön után például a biztosítási járulékkal együtt tizenöt év alatt 180 ezer lejt fizet a szövetkezet bármely tagja, viszont a letörlesztés után, vagyis 15 év elteltével megkapja készpénzben és egyszerre azt az összeget, amelyre biztosította magát. A kölcsön és életbiztosítás törlesztése havi 1200 lej részletekben történik.

Az értekezlet nagyszámú résztvevői megelégedéssel vették tudomásul az Asigurarea Romaneasca képviselőjének előterjesztését, amelynek hatása alatt kimondották a kolozsvári lakásépítők szövetkezetének megalakulását. Ennek érdekében, hogy az akcióba minél szélesebb rétegeket vonjanak be, az értekezlet elhatározta, hogy vasárnap újabb gyűlést hívnak össze a szövetkezet végleges megalakítására. Addig is szűkebb bizottságot küldtek ki az Asigurarea Romaneasca ajánlatának szakértői felülvizsgálatára.

— Románia 120 millió lírával tartozik Olaszországnak. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium külföldi adósságokat rendező osztálya ma közölte, hogy a sajtónak azon híre, mintha már megtörtént volna Romániának Olaszországgal szemben fennálló tartozásának rendezése korainak bizonyult. Románia olasz adóssága mintegy 120 millió lírát tesz ki.

Zsák Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszerezhető

Ponyva **Albala Izsé**
Timisoara
Piata Trsian No 10

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, az
számlája az írt

Marosvásárhelyre és fehérvá-
SZÉKELY ÉS RÉTI

KERDELÝRÉSZI BUTORGÝÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék-
szállítások furnázásdíjmentesen legelőnyösebben írt szerezhetik be

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Felelős szerkesztő Dr. Martos Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 430 lei, egész évre 830 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csütörtök
5686.
Marchevan 11.
1925. október 29.

— Miron Christea patriarcha beiktatása. Bukarestből jelentik: A király aláírta azt a dekretumot, mellyel megerősíti Miron Christeat patriarcha minőségében. A dekretumot a vasárnapi beiktató ünnepségen Lepadatu fel fogja olvasni.

— A Zsidó Jogvédő Iroda hírei. A kolozsvári Tábla újabb a következő zsidóknak intézte el az állampolgársági ügyeit: Október hó 15-én történt kifüggesztés szerint: Hochtheil Aladár Cluj, Október hó 16-án történt kifüggesztés szerint: Anton Rosenfeld Bistrita, Vad. D. David Orastie, Herman Abraham Cluj, Október hó 17-én történt kifüggesztés szerint: Mihail Abraham, Lázár Abraham, Hilel Biener, Mihail Biener, Alois Biener, Adalbert Buchwald, Jacob Eugen Braun, Alexander Braun, Andrei Barabás, Adalbert Bernát Cluj. Október 20-án történt kifüggesztés szerint: Vad. Blum Veronica, Vad. Bernstein Farkas Cluj, Speck Mihail Ramnic-Valcea.

— Jóváhagyták a bírói vizsgákat. Bukarestből jelentik: A legfőbb bírói tanács Marzescu igazságügyminiszter elnökletével ülést tartott, melyen helybenhagyták és legalizálták a legutóbbi bírói vizsgákat. Marzescu meglepő szavakkal elparentálta Toma Stelian volt igazságügyminisztert, akinek holnap lesz a temetése.

— Toma Stelian halála. Bukarestből jelentik: Toma Stelian egyetemi tanár és volt igazságügyminiszter Bukarestben meghalt. Nevezett egyike volt a liberálisok egyik legkimagaslóbb alakjának s bár a liberálisok mindig maguk közé számították őt, azok a disszidens áramlatok, melyek a liberális pártban nem személyi érvényesülési vágyból fakadtak, hanem ennek a hatalmas politikai és gazdasági érdekcsoportnak általános magatartására igyekeztek befolyást gyakorolni, mindig kapcsolatban voltak Toma Stelian nevével s rendszerint arról tudott az ország nyilvánossága, hogy ezekben az elhunyt Toma Steliannak jelentős és súlyos szerepe volt.

— Ruszinszkóban letartóztattak egy ügyvédjelöltet, mert kizárólag orosznyelvű idézésekre reflektált. Husztról jelentik: Dr. Badán Sándor huszti ügyvédjelöltet az államrendőrség az ügyesség rendezetere letartóztatta. A letartóztatásra az szolgálatot okot, hogy Badán nem akarta respektálni az állam törvényeit és renitens magatartást tanúsított az ügyessel szemben. Badán ukrán emigránsként jött Csehszlovákiába és néhány éven át a zempléni zsupánatusnál referensként működött. A szociáldemokrata párt intervenciója révén sikerült a csehszlovák állampolgárságot megszereznie. Mihelyt az állampolgársági okmányt kézhez kapta, átpártolt a kommunistákhoz. Már több ízben gyűlt meg a baja az államügyességgel. Badán nem hederített az orosz, cseh és magyar nyelven kiállított idézésekre, hanem megüzente az ügyességnek, hogy csupán olyan idézésekre fog reagálni, amelyek kizárólag orosz nyelven vannak írva. Badánt kihallgatása után szabadonbocsátották. Az eljárást azonban tovább folytatják ellene.

— A Csehszlovák köztársaság hét éves. Október 28-án lett hét éve annak, hogy Prágában proklamálták az önálló csehszlovák köztársaságot. A nemzeti ünnep alkalmából Jirasek kolozsvári csehszlovák konzul hivatalos recepciót tartott a konzulátus helyiségeiben. A fogadtatáson a csehszlovák kolónia tagjain kívül a többi konzulátusok, valamint Kolozsvár polgári és katonai személyiségei vettek részt.

— Küldő ismailmegyei karestből jelentik jelenik meg ma s kéri fogja az eltávolítását az mostani intézk magát.

— Elhalas konferenciájá utódállamok k ezenved.

— Magyar restbe. A mag kezett tegnap B ország közötti folytatasson.

— Macedo stancába. Buk kezett jelentés é dóniai román telepítés céljából belügyminisztéri karöltve megte részkre kijelölt A Kadrilater-vid

— Letartó séget. Bukares döttség akart előadja azokat névjegyzékekkel döttséget a cs parasztpárt a p

* Köszöne feld & Co. cég nak, kik társul résztvételükkel fe

— Erich Zágrábból jelen sebségi osztály jugoszláviai kör előtt utjának c nyilatkozatot te hozott Jugoszlá országot. Itt ta működést nem kel nem érintke sebségi ügybar paszatalairól ad nyilatkozott: E erre vonatkozta tem az országot nek találtam. F hatással. Sic C ahol a ljubjan intézmények ve szesítették. Lje

— Lefor stantinápolyból vezetőségének elhatározta, ho török nyelve zse céljából e alakítani. A fo az idei költség

— Megc berlini szob császár szobrá ruhában lévő hogy nem is végzésére. A szobor egyik e kültek.

— Bajor lépésének Münchenből j Bajor király Rosenhaynbart Rupprecht ex litják a közön Az egyik lap honvédelmi m meg, hogy a nak, a bajor válaszolni, an bajoroké.

— Az nyok ügye jelentik: St kosra az isko 200.000 lej megfélebezte sérelmes int ügyet a sem den hoz a se

Halló 877! Unió gőzmosó! Kérem, küldjék lakásomra azonnal gyűjtőautóju- **Halló 877!**
kat és szállítsák el a tisztítandó ruhaneműt.

Küldöttség Bratianu Jonelnél az ismailmezei prefektus eltávolításáért. Bukarestből jelentik: Ismail-megyéből egy küldöttség jelenik meg ma Bratianu Jonel miniszterelnöknél s kéri fogja az újonnan kinevezett prefektus eltávolítását azzal, hogy úgy a múltban, mint a mostani intézkedéseivel súlyosan kompromittálta magát.

Elhalasztják az utódállamok prágai konferenciáját. Bukarestből jelentik: A prágai utódállamok konferenciája valószínűleg halasztást szenved.

Magyar bizottság érkezett Bukarestbe. A magyar kormányuk egy bizottsága érkezett tegnap Bukarestbe, hogy Romániában a két ország közötti függő vámkérdésekben tárgyalásokat folytasson.

Macedóniai telepések érkeztek Konstantinápolyba. Bukarestből jelentik: Konstantinápolyba érkezett jelentés szeriat tegnap nagyobb számú macedóniai román család érkezett a kiktöbte, akiket telepítés céljából hoztak ide a Traian-gözsön. A belügyminisztérium a földmívelésügyi miniszterrel karöltve megette az intézkedéseket, hogy a részükre kijelölt helyekre legyenek transzportálva. A Kadriater-vidéken fogják őket letelepíteni.

Letartóztatják egy panaszküldött séget. Bukarestből jelentik: Olt-megyéből egy küldöttség akart ma a prefektusnál megjelenni, hogy eladja azokat a sérelmeket, melyek a választói névjegyzékekkel kapcsolatban előfordultak. A küldöttséget a csendőrség letartóztatta. Az ügyet a parasztpárt a parlament elé viszi.

Köszönetnyilvánítás. Baumzweig Rosenfeld & Co. cég ezuton mond köszönetet mindazoknak, kik társuk Rosenfeld Lipót halála alkalmával részvételükkel felkeresték.

Erich Colban az elutzott Zágrábból. Zágrábból jelentik: A népszövetségi titkárság kisebbségi osztályának igazgatója, Sir W. Colban, aki jugoszláviai körútját most fejezte be, egy újságíró előtt utjának céljáról és eredményeiről a következő nyilatkozatot tette: Tiszán magánjellegű érdeklődés hozott Jugoszláviába, mert meg akartam ismerni az országot. Itt tartózkodásom alatt semmiféle politikai működést nem fejtettem ki és hivatalos személyekkel nem érintkeztem. Arra a kérdésre, hogy a kisebbségi ügyben az SHS királyságban szerzett tapasztalatairól adhat-e felvilágosítást, Sir Colban így nyilatkozott: Mivel utam teljesen magánjellegű, erre vonatkozóan nem nyilatkozhatom. Megtekintetem az országot és azt nagyon szépnek és érdekesnek találtam. Különösen Dalmácia volt reám nagy hatással. Sir Colban Zágrábból Ljubljánába utazott, ahol a ljubljana-i hivatalos körök és a kulturális intézmények vezetői ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Ljubljánából Colban visszatért Genfbe.

Lefordítják törökre a Koránt. Konstantinápolyból jelentik: A török egyházi-ügyek vezetőségének kezdeményezésére, a török kormány elhatározta, hogy a Koránt lefordíttatja arabról török nyelvre és ennek a hiteles fordításnak elvégzése céljából egy papokból álló bizottságot fognak alakítani. A fordítás költségeit már föl is vették az idei költségvetésbe.

Megcsontították Vilmos excsászár berlini szobrát. Berlinből jelentik: Vilmos excsászár szobrán csütörtökön délelőtt két munkáruhában lévő ember dolgozott. Csak este derült ki, hogy nem is voltak feljogosítva a munkálatok végzésére. A két ember köveket fejtett le és a szobor egyik sarkát lekerekítette. A tettesek elmenekültek.

Bajorország I. Lajos király trónralépésének százéves jubileumára készül. Münchenből jelentik: A jövő vasárnap I. Lajos bajor király trónralépésének századik évfordulóján Rosenhaynbán nemzeti ünnepélyt tartanak, amelyen Rupprecht exkirály is résztvev. A lapok felszólítják a közönséget az ünnepélyen való részvételre. Az egyik lap azt írja, hogy Gessler birodalmi honvédelmi miniszter tilalmára, aki nem engedte meg, hogy a volt király előtt fölvonulást tartsanak, a bajorok vasárnap olyan fölvonulással fognak válaszolni, amely megmutatja, hogy Bajorország a bajoroké.

Az „önkéntes“ iskolaépítési adományok ügye a semmitőszéknél. Bukarestből jelentik: Stubenberg gróf biharmegyei nagybirtokosra az iskolaépítő bizottság tudvalevőleg 1 millió 200.000 lej „önkéntes adományt“ rótt ki. A gróf megfeleltette, illetve a semmitőszékhez fordult a sérelmes intézkedés ellen. Tegnap tárgyalta az ügyet a semmitőszék erdélyi szekciója. Ítéletet kedden hoz a semmitőszék.

Beterjesztették a vámolás egyszerűsítéséről szóló törvényjavaslatot

Interpelláció az erdélyiek mellőzéséről a hadikárok kifizetésénél

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus ma délutáni ülését három órakor nyitotta meg Toni Ilescu alelnök. Duca külügyminiszter beterjesztette ratifikálás végett a nemzetközi vasuti egyezmény és a vámolás egyszerűsítésére létrejött nemzetközi egyezményt.

Constantinescu tábornok megemlékezik meleg szavakkal Toma Stelian haláláról és javasolja, hogy a szenátus küldjön kondoleáló táviratot az elhalt családjához.

Duca a kormány nevében méltatja Stelian működését, Ghibanescu és Trandafirescu az ellenzéki pártok nevében csatlakoznak Constantinescu indítványához, melyet a Ház elfogad. A gyász jelöl

az ülést félórára felfüggesztik. Ujramegnyitás után Purcireanu felolvassa a tróbeszédre adandó választ, mellyel az ülés végetért.

A kamara ülésén Lupas lelkész napirend előtt szóvá teszi azt a mellőzést, ami az erdélyiek érte a hadikárok kifizetésénél. Kéri a kormányt, orvossolja ezt az igazságtalanságot.

Jorga emelkedik szólásra és Stelian Toma haláláról emlekezik meg. Saveanu miniszter a kormány nevében csatlakozik, majd Orleanu paréntálja el meleg szavakkal a halottat és a gyász jelöl az ülést berekesztettnek nyilvánította. A felirat felolvasására a holnapai ülésen kerül sor.

A nyugdíjazott tisztviselők járandósága. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium körrendelete szerint mindaddig, amíg a nyugdíjazott tisztviselők végkielégítésüket kézhez kapják, eddigi fizetésüket rendszeresen napidíj címén utalják ki.

Eljegyzés. Fried Kató Aviva-vezető Seini és Farkas Lipót V. Sevljus (Nagyszőlős Csehszlovákia) jegyesek.

Weinberger Jolit eljegyezte Káhn Samu M. Szigetről.

Strauss Richard félszemes zongoraversenye. Berlinből jelentik: „Parergon a Simfonia domesticához zongorára és zenekarra, Opus 73“ a címe Strauss Richard legújabb művének, amelyet Wittgenstein Pál, egy félkaru zongoraművész részére írt és a művet neki is ajánlotta. Negyven esztendővel ezelőtt komponálta Strauss Richard a Simfonia domesticát, ezt a pompás zenei burleszket, amelyben már megmutatta oroszlánkarmait és most az ő félkaru pártfogoltja kedvéért ráadást adott hozzá. Wittgenstein Pál nem Bécsben, hanem Drezdában játszotta el először Strauss új kompozícióját, ami azt bizonyítja, hogy Strauss Richard még mindig duzzog a bécsiekre.

Hevesi Piroska Bach-Beethoven-Mozart-estélye. November 3 án, kedden este fél 9 órakor tartja Hevesi Piroska ezidei hangversenysorozatának első estélyét az unitárius kollégium disztermében. A kiváló művész nő ezuttal is grandiózus műsort állított össze, Bach-Beethoven-Mozart itt még alig hallott műveiből. Ezek között van: Beethoven 111 opus utolsó szonátája, Bach Orgonatoocatója, Mozart egy eredeti variációja és Fantáziája és még több nagyszabású értékes mű. A rendkívül nívós hangverseny iránt máris óriási érdeklődés nyilvánul meg a közönség körében, melynek színe java Hevesi Piroska minden hangversenyén ott látható. Jegyek Lepagenál kaphatók.

Ujabb monstre-pör Moszkvában. Verszából jelentik: Moszkvának ismét meglesz a szenzációs monstre-pöre, amelyet ezuttal a legfőbb katonai törvényszék fog tárgyalni. A vádlottak padjára nagyszámú tengerész, hivatalnok és magán-személy, összesen 124 ember kerül. A vád ellenük az állam kárára való sikkasztás, illetve orgazdaság. A fővádlott egy Linder nevű ember, a kommunista párt tagja, aki fel volt arra hatalmazva, hogy az orosz flotta számára megérkezett árukat a pétervári kikötőben átvegye. Linder a megbízatásnak meg is felelt, arról azonban elfelejtkezett, hogy amikor még az áruk „egy kis része“ egymillió aranyrubel értékben ott fektűt a kikötőben, ezt is átszolgáltassa a flottának. Hogy ezt a feledékenységét leplezze, megtartotta magának ezt a jelentéktelen maradékot s saját számlájára láncereskedőknek adta el. Vádlott társai ennél a gyanus tranzakciónál különböző módon segítségére voltak, avagy árut vásároltak tőle, noha tudták, hogy nem Linder tulajdona. A pör a vádlottak nagy száma miatt több hétig fog tartani.

Köszönetnyilvánítás. Özv. Rosenfeld Lipótné köszönetét nyilvánítja mindazoknak, akik boldogult férjének temetésén résztvettek.

Idegesek embereknél és lelkibetegeknél az enyhe, természetes „Ferencz József“ keserűviz jó emésztést, tiszta fejet és nyugodt alvást terem. Világhírű ideggyógyorvosok véleménye alapján a Ferencz József-víz használatát kiválóan ajánlható. Kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Huszonöt éves jubileum. Tegnap ünnepelte meg a gyulafehérvári Erdélyi Általános Kereskedelmi Részvénytársaság kedvelt igazgatójának, Treitel Izidornak, a cég szolgálatában való huszonöt éves jubileumát. Az ünnepelt tiszteletére rendezett bankett meleg ünnepelésben részesítette a jubilánsot. A cég vezetősége részéről Rosenthal Mór és Benczel Lajos köszöntötték fel kollégájukat, a munka emberét, ki szívós akarattal és szorgalmával a cég vezetői pozíciójába jutott, míg lovag Fuchs Nándor vezérigazgató munkatársának érdemeit említtette meg. Az ünnepelt keresetlen, meleg szavakkal köszönte meg az ünnepelést. A bankett a legjobb hangulatban fejeződött be.

Hercules Babyház ezuton értesíti a n. é. vevőközönségét, hogy raktárát a már eddig is közmert baby-árukon kívül: női, férfi és gyermek kötöttárukkal, harisnyával, szalag, csipke, divatgombok és mindenféle rövidáruval dusan felszerelte és azokat feltűnően olcsón árusítja a Wesselényi M.-u. 12. sz. alatti üzletében.

Uj személyazonossági igazolványok. Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium utasítása szerint november 15-étől kezdődőleg érvénybe lépnek az új fényképes személyazonossági igazolványok.

A katonai igazolványok láttamozása. November elsején kezdi meg a kolozsvári hadkiegészítőparancsnokság az 1902—1923 évi kontingenshez tartozó, tehát az 1880-tól 1900-ig születtek katonai okmányainak láttamozását. A felmentetteknek fel kell mutatniuk a hadmentességi adó befizetését igazoló nyugtát is. Ünnepek kivételével a láttamozás évfolyamonként és naponként történik. Első nap a 1900-ban születtek kerülnek sorra, míg november 25-én az 1880-ban születtek igazolványainak lebélyegzésével fejeződik be a láttamozás. Mindazok, akik bármilyen okból nem láttamozták idejében az igazolványokat, január másodikától 1926 január 31-ig jelentkezhetnek a hadkiegészítőnél utólagos láttamoztatására.

Nagyváradon hirdetéseket előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (ernyőüzlet.)

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohs-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat-színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Diraktörtyükben és kötöttáruknban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Külföldi kölcsönnel és tarifaemeléssel akarják rendbehozni a CFR háztartását

A mostani bevételek nem fedezik a jövő évi költségvetést

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A CFR vezérigazgatósága a napokban tárgyalásokat kezdett több külföldi pénzcsoporthal nagyobbarányú kölcsön megszerzése ügyében. Így többek között a CFR megbízásából Bécsbe utaztak Stefanescu és Brucila igazgatók, akik egy amerikai pénzcsoporthal folytatnak erre vonatkozó tárgyalásokat.

Ezzel egyidejűleg a vasutügyi vezérigazgatóság adminisztrációs tanácsa felülvizsgálás végett a közlekedésügyi minisztérium speciális bizottsága elé terjesztette a CFR 1926. évi költségvetését. Ennek a költségvetési tervezetnek az adatai egyelőre még ismeretlenek, mert úgy a vezérigazgatóság, mint az adminisztrációs tanács minden erre vonatkozó felvilágosítást megtagadott azzal, hogy ezek az adatok még esetleg változtatásra szorulnak.

Mint ismeretes, ebben az évben a vasut költségvetése mintegy hatmilliárdot tett ki és ezt az összeget a közlekedésügyi minisztérium irányozta elő és finanszírozása a vasuti bevételei-

től függetlenül egyéb állami bevételekből történt. Az autonómia folytán január elsejétől a vasut maga tartozik gondoskodni költségvetésének fedezetéről, mert a közlekedésügyi minisztérium a vasuti büdzséhez egyetlen bannival sem járulhat hozzá. Természetesen ennek a feladatnak a megoldása a jelenlegi rendszer és mélyen lecsökkent vasuti bevételek mellett igen nagy nehézségbe ütközik. A helyzetben a vezérigazgatóság — miután erre más lehetősége nincsen — egy megfelelő külföldi kölcsön megszerzésével akar segíteni, mellyel rendbe lehetne hozni a CFR zilált háztartását.

A kölcsönakción kívül a vezérigazgatóság az autonóm vezetést úgy akarja biztosítani, hogy a jelenlegi tarifarendszert megreformálja és bevételeinek fokozása érdekében az összes fuvardíjteleket felemeljük. Erre, a vezérigazgatóság szerint, azért van szükség, mert a jelenlegi bevételek megközelítőleg sem fedik a vasut fenntartására szükséges költségeket. Az erre vonatkozó tervek egyébként most vannak elkészítés alatt és legközelebb január elsején életbe fogják léptetni.

A nemzetközi vas- és acélpiacon helyzete

Csökkenő vasárak Angliában

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi vaspiacokról érkezett jelentések szerint a nehézipar termelésben alig állott be némi javulás.

Angliában a mai árak: gömbvas 5 font, durvabádog 6 font, középfinom bádog 8 5/8 font, szemben az előző hónapok árnívójával, némi csökkenést mutat. Az angol belföldi piac lassan-lassan élénkül s a fogyasztás kezd a maga szükségleteit fedezni. Az általános gazdasági helyzet is javuló tendenciát mutat.

A francia vas- és acélpiacon nincs különösebb jelenteni való, az üzlet, a gazdasági helyzet nyomása alatt, sokat szenved. A termelés csökkentését az egész vonalon végrehajtják s az egy évvel ezelőtt volt francia tulprodukciónak már nyomai sincsenek. Sok cikkben már áruhiány van! Ezért a nehéziparban már olyan törekvés is van, amely a kioltott lotharingiai magaskemencéket ismét üzembe akarják hozni. Az árak: nyersvas 345, hematit 410, rudvas 530, durvabádog 770, sinek 495 frank, ab Longwy.

A belga nehézipar termelése, további csökkenést mutat és az augusztusi termelési statisztika, ez évben a legalacsonyabb. További magas kemencék kerültek kioltásra és ezzel pár-

huzamosan az üzleti helyzet is igen egyenetlen. Nyersvas tartott, bádogban és más félkészterményekben meglehetősen tartózkodás észlelhető.

A luxemburgi termelés, a belga nagy sztrájk befejezésének hatása alatt, csakhamar visszaesett régi arányára, sőt az utóbbi hetekben további üzemkorlátozást léptettek életbe.

Az orosz piac egyre nyomoztatóbb áruhiányban szenved, ami az orosz gazdasági élet fejlődését katasztrófálisan visszavetheti. Az orosz szovjetkormány mindent elkövet, hogy ezen gyökeresen segítsen s ezért újabb üzemeket létesít, a meglévőket pedig kifejleszti. Augusztusban már százezer tonna nyersvasat állítottak elő az orosz üzemek, az acéltermelést is emelték.

A német nehézipari piac sok kívánni valót hagy hátra. A vállalatok egymással, vehemens konkurrenciája lenyomja az árakat. A nyersvaskartell ezért üzemi korlátozásokat léptetett életbe. Az egyes vasipari termékek külön kartellirozására vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak, most a sodronykötélgyártók alapítottak külön eladási irodát. Az árak: rudvas 130, durvabádog 140, hajlított drót 135, finombádog 165 aranyárú. Az exportüzlet kiélelt.

A csehszlovák nehézipari cikkek piacán a helyzet nem akar tisztulni, sőt az augusztusi külkereskedelmi statisztikában a nehézipari cikkek behozatala nagyobb értéket képviselt, mint az ily cikkek kiviteli értéke. — Mégis, mértékadó körök véleménye szerint, a szeptem-

ber és az október hónapok exportjába örvedes tételek kerültek és a nyomoztató német konkurrencia dacára is, főleg a balti államok felé, újra jelentős az export.

Az utódállamok gazdasági konferenciája. Bukarestből jelentik: Az utódállamok gazdasági konferenciáját november 5-én megtartják Prágában. A konferencia az összes öket érdeklő háborús és háborúelőtti adósságok ügyét fogja elintézni.

A Banca Nationala bankjegyforgalma. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala ma kiadott jelentése szerint Románia bankjegyforgalma október 10-én 20.656,912.433 lej volt, vagyis 25,714.335 lejjel kevesebb mint október 3-án. A váltószámlánál 73,319.722 lejt tett ki a lezárolás, ami némi többletet jelentett az előző heti kimutatással szemben.

Csehszlovák szenet kapnak az osztrák vasutak. Prágából jelentik: az osztrák karroini bányavidékről mintegy 40 ezer vasuti kocsi kivevő szállítmányt indítottak utnak az osztrák vasutak részére. A cseh kormány erre a szállítmányra, hogy ezzel is hozzájáruljon a belföldi szénkrízis enyhítésére, elégedte a szénadót.

Előadás a román-magyar gazdasági viszonyról. Bizony László, a „Középeurópai Lloyd“ főszerkesztőjének a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara disztermében november hó 1-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor „Aktuális gazdasági kérdések“ címmel tartandó előadását széles körben nagy érdeklődés előzi meg. Az előadás nagy része a román-magyar gazdasági viszonyról és a kereskedelmi szerződés kérdéseivel fog foglalkozni.

Kik kaptak iparpártolási kedvezményt. Bukarestből jelentik: Az illetékes minisztérium a mai napon az alábbi erdélyi vállalatok részére adott iparpártolási kedvezményt: Herman Walaszki árpakásagyára Nagyszében, a brassói „Photogen“ rt. kátránypapír és zsíradékgyára, Gustav Dvoratschek üvegyár Biharbél, „Klára“—malom Lugos, a facseti Hirsch Dávid és Fiai malom, Hecker és Patrofszky faáru- és kaptafagyára Lugos, a sepsiszentgyörgyi Fayence gyár, az aradi Iparosok Termelészövetkezetének asztalosárúgyára, Herschkovics Adolf bőrgyára Szilágycseh, Tordai Sörgyár rt.

Emelkednek a kézműáru-árak. A galaci piacról kapott jelentésünk szerint a kézműárkereskedelem erősen stagnál. Ennek oka a lej ingadozása, a pénzhíány, a gyenge import és a hitelmegszorítás, mindezek tetejében pedig az árak erős emelkedése, mely nem áll arányban a kereslettel. Kereslet ugyanis csak szonáru iránt mutatkozik, különösen barchetet keresnek az erdélyi kereskedők, amelynek az ára nagyon felszökött. A legújabb árak a következők: barchet 50 lejtől, zefir 30 lejtől, karton 30 lejtől feljebb.

TÓZSDE

Október 28-án

A lej: Zürichben 247-50, Párisban 11 50, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Ma délelőtt a piac lanyhán indult, délutánra azonban az egyre növekvő kereslet következtében jelentősen megszilárdult. A francia frank és az olasz lira ma újabb értékvesztéseket mutatnak fel. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29-60—29-75, Prága 6-23—6-28, Budapest 332—336, Páris 8-90—9-00, Zürich 40-70—40-80, Newyork 210-00—211-00, London 1022—1023, Milánó 8-40—8-45.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-70, Amsterdam 209-10, Newyork 518-12, London 2514-50, Páris 2160-00, Milánó 2045-00, Prága 1537-50, Budapest 72-70, Belgrád 920-00, Bukarest 247-50—247-00, Varsó 85-00, Bécs 73-15.

Bukarest. Devizák: Páris 8-90, Berlin —, London 1021, Newyork 210-50, Milánó 8-40, Zürich 40-55, Bécs 29-60, Prága 6-25, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 785, német márka 49-50, leva 1-48, török lira 119, font sterling 1010, francia frank 9-30, svájci frank 40-00, olasz lira 8-35, drachma 2-80, dinár 360, dollár 208-50, lengyel forint 33-00, osztrák schilling 29-25, magyar korona 29-00, cseh korona 6-10, belga frank 9-35, holland forint —.

Teljes üzletfelosztás miatt
hatóságilag engedélyezett

végeladás

Heller, Weisz & Molnár
divatáruházában, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

Óriási tömeg kabát, kosztüm, ruha, férfiszötte, selymek, vásznak, harisnyák gyári áron való **végeladása**

A Kinizsi Kinizsi, Románia Kolozsváron verpatot — ugy his bemutatni: a hazai csapatok tudása és technika den zugába elvile, a Victoria a küzdelmet és fele lesz a Victoria kezdő összeállítás

Kinizsi: Rit Vogl, Rössler—Matek.

Victoria: M Stanciu, Palocsa vánffy II., Mat

SZINHA

Bródy Sándor a Magyar

Azok, akik é dással állottak m az igazi művésze mélyítő zseni sz meg a konjunkt tettel, megértő r azokat a szavaka kairól a Magyar kezetére rendezet tak. Fordulatos, n lan temperamentu vel megvilágító n ajkairól tegnap es irodalom egyik le legtragikusabb ír

Egy életen á hozta világra Br nek gyermekeit: Hir, siker, küzdel a magyar irodalon lány epigonok ka ben sütkérezzenek azok, akik élete a ták. Az életöröm erejű író elhagyot életét egy pesi volt: igazságot gaiságát, a gazda uri betyárságot t hát csak megtagadnia, mert a k és elnyomás leté kis országban.

Bródy Sándor végezt, mely min ságtetés hirdetője szerette az életet, nopolizálói gyűlő jára. Akik belőle é csahos kutyaként hiába: Bródy ig életereje túléli a az eszmekeresked hogy majdan elm be a halhatatlans

Hatvany Lajo leti meg azért, t evő cselekedetei és örökkévalóság tett volt tegnapi az itteni reakció magukat pompás nem birnak el. leti meg, hogy jónak az elmond előadása után Br „Tanitónót“ adta

MA

A szin

Fraskita. Tel Leher új operettj korus teszik eleve arra lehet követke lunk is akkora

SPORT

A Kínizsi Kolozsváron. A temesvári Kínizsi, Románia országos bajnokcsapata vasárnap Kolozsváron vendégszerepel. A temesvári csapatot — úgy hisszük — nem kell olvasóinknak bemutatni: a román bajnokcsapat külföldi és hazai csapatok ellen kivívott sikerei, páratlan tudása és technikai felkészültsége az ország minden zugába elvitték az egyesület hírét. Ellenfele, a Victoria megerősített csapattal veszi fel a küzdelmet és a jelek szerint kemény ellenfele lesz a Victorinának. A csapatok a következő összeállításban veszik fel a küzdelmet:

Kínizsi: Ritter—Korom, Steiner—Bundy, Vogl, Rössler—Tänzer, Tessler, Wetzler, Semler, Matek.

Victoria: Molnár—Dóczy, Sateu—Györi, Stanciu, Palocsay—Istvánffy I., Chiffor, Istvánffy II., Mattauch, Cipcigan.

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Bródy Sándor emlékezete a Magyar Színházban

Azok, akik ép szívvel és töretlen lelkesedéssel állottak meg az idők viharában, akiket az igazi művészet és a művészetet hozó és elmélyítő zseni szeretetében nem változtatott meg a konjunkturák váltakozása: hódoló szeretettel, megértő rokonszenvvel ölelték szívükre azokat a szavakat, melyek *Hatvany Lajos* ajkairól a Magyar Színház *Bródy Sándor* emlékeztetőre rendezett tegnapi estélyén elhangzottak. Fordulatos, merész, a zseni korlátozhatatlan temperamentumát és világát reflektor fényével megvilágító mondatokat hallottunk *Hatvany* ajkairól tegnap este *Bródy Sándorról*, a magyar irodalom egyik legnagyobb és zsidó végzetében letragikusabb írójáról.

Egy életen át ősanják termékenységgel hozta világra *Bródy Sándor* bőséges szellemének gyermekeit: ötven kötetre rugó műveit. *Hír*, siker, küzdelem jelezte utját, meteor volt a magyar irodalom égén, akinek üstökébe sílány epigonok kapaszkodtak bele, hogy fényében süllyedjenek. És ezek az epigonok voltak azok, akik élete alkonyán a mestert megtagadták. Az életöröm pepja, a kedves, derűs, titáni erejű író elbagyotlan, nyomorultul végezte be életét egy pesi kórházi ágyon. Nagy büne volt: igazságot hirdetett; a magyar élet szolgátságát, a gazdagok gonoszságát ostromozta, az uri betyárságot tüzte pellengérré. A kurzus tehát csak megtagadhatta őt, meg kellett tagadnia, mert a kurzus urai a tehetségtelenség és elnyomás letéteményesei abban a szomorú kis országban.

Bródy Sándor is beteljesedett a zsidó végzet, mely minden igaz fiát a szociális igazságtétel hirdetőjévé és mártírjává avatja. Mert szerette az életet, a mindenki életét: az élet monopolizálói gyűlöletet fröccsentettek nemes alakjára. Akik belőle éltek és belőle gazdagodtak meg, csahos kutyaként martak bele emlékébe. Mindhiába: *Bródy* igazságai, műveinek hatalmas életerejé túléli a mérges kúvaszok csaholását, az eszmekereskedők és álpróféták korszakát, hogy majdan elmulhatatlan fényrel ragyogja be a halhatatlanság elysiumi mezőit.

Hatvany Lajos hála és mély elismerés illeti meg azért, hogy elsőül állott ki igazságtévő cselekedeteire, *Bródy Sándor* nagyságának és örökkévalóságának hirdetésére. Forradalmi tett volt tegnapi előadása, — nem csoda, hogy az itteni reakciós irodalmi körök távpartolták magukat pompás előadásától. Ennyi igazat ők nem bírnak el. *Janovics Jenő*t is elismerés illeti meg, hogy lehetőséget adott *Hatvany Lajos*nak az elmondottak elmondására. *Hatvany* előadása után *Bródy* örökségét színművét, a „Tanítónót” adták elő kitünő előadásban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Fraskita. Teljes készséggel próbálják már *Lehár* új operettjét a színpadon. Teljes zenekar és kórus teszik eleve a próbák hangulatát, amiből arra lehet következtetni, hogy a *Fraskitának* nálunk is akkora sikere lesz, mint külföldön v.l.t.

Karácsonyi játéka Fraskitát, *László Andor* pedig *Armandot*. Az új operettet *Izso* rendezi, aki új diszleteket és ruhákat csináltat a színház műhelyeiben, hogy minél pazaratban állithassa ki ezt a ragyogó operettet.

Fanni és a cselédkérdés. *Jerome K. Jerome* új angol vígjátéka, a *Fanni* és a cselédkérdés ismét műsorra kerül a magyar színházban. A *Fanni* és a cselédkérdés ötödösze van műsoron és az eddigi siker biztosítja azt, hogy a csütörtöki előadáson is kitűnően fogja magát érezni a publikum. *Poor Lili* játéka *Fannit*, kinek kedves szerepe ez, a többiek is a bemutató szereplői. *Leodvay Böske* és *Ujváry* a harmadik felvonásban dzsezbard m-llett tán o'nak.

Kis huncut — délután 6 órakor. Vasárnap délután csak egy előadást tart a színház. Délután 6 órakor a legmulatságosabb operettujdonság kerül színre *Leogyel Irénnel* a címezzer p'én. Ez előadást leszállított helys rakkal tartja meg a színház.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: *Fanni* és a cselédkérdés (Ujdonság 6 odszor, *Poor Lili* fellépésével. Bérletszűnetben. S. rozatsz. 84.)

Péntek: *Fraskita* (Lehár operett-ujdonság elősz'r. *Karácsonyi Ili*, *László Andor*, *Ihász Aladár* fellépésével. Premier brlet 13. sz. Sorozatszám 85.)

Szombat d. u. 4 óráko: *Vén gazember*. (Harmadik ifjusági előadás. I. en olcsó helys rakkal. Előadó tanár: Dr. Császár Kárly. Sorozatsz. 86.)

Szombat este 8 óra: *Fraskita*. (Operett-ujdonság 2 odszor. Napi bérlé 33 sz. A. Sorozatsz. 87.)

Vasárnap d. u. 6 kor: *Kis huncut*. (Operett-ujdonság 4-edszer. *Leogyel Irén* fellépésével. Leszállított helys rakkal. Sorozatsz. 88.)

Vasárnap este 8 és 3/4 kor: *Fraskita*. (Operett-ujdonság 3-adszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám 89.)

Hátfő: *Fraskita* (Operett-ujdonság 4-edszer. Napi-bérlé 34 sz. B. So ozatsz. 90.)

A magyar színház előadása minde este 8 órakor kezdődnek.

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd, szerda, csütörtök, október 27, 28 és 29. „Tell Vilmos”. Monumentális filmalkítás 12 felvonásban. Főszerepben a legnagyobb német drámai művészek: *Conrad Vadt*, *Ema Mo ena*, *Bernad Götzke* és *D. K. r nna*.

Urania-mozgó. Csütörtök, október 29. „Emberek és álarok”. I. rész, 6 felvonás. Szenzációs kaland r dráma. Főszerepben *Harry Pil*.

Apollo-mozgó. Csütörtök, október 29. „A névtelen ember”. II-ik rész, 10 felvonásban. A Szahara császára.

Hölgyeim! A legújabb 300lejtől, filc modellek bárszony ujdonságok 450 lej, egyedül az

"IDEAL"

kalapszalón, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólya-áruházszal szemben).

Átalakít és formál 48 óra alatt.

Aranyér
„Gnusol” Goedecke
Aranyér ellen több mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egyszerű alkalmazás, biztos siker. Minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja a gyullad, sebes és vérző helyeket. Ártalmatlan alkalirészekből mentes. Reggel és este egy kupocskára lesz a végébe bevezelve. Minden patikában és drogériában kapható.
RAKTÁR **F.H. MEES** CALEA-GRIVITEI 61

Rendkívüli alkalmi árak!
I-a színes french ing csak 260 lej
Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej
WEISS SIEGFRIED
kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Sokkal olcsóbbak és finomabbak az importált francia és angol áruknál
M. M. Konzervgyár, Timisoara
M. M. befőttei
M. M. jamei
M. M. gyümölcs- és vegyesizei
melyek minden nagyobb csemege üzletben kaphatók.
Lloyd 3969

Raglanok
öltönyök,
gyerek-kosztümök
Neumann M.
férfi- és fiuruha-áruház
Cluj, Piața Unirii (Főter) 14

RUHÁZATI CIKKEK
RÉSZLETFIZETÉSRE
Lázár Réger
nagyáruházában Cluj,
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34.
Állandóan nagy raktár:
Férfi és női szövetek, bárszony, plüszök, kelengye-vásznak, mosárúk, paplanok és mindenféle divatkülönlegességek stb. stb.
Meghívásra házhoz megyünk mintakollekcióval.

Zongorák Wirth, Hofmann, Gebr. Stingl, Partart, stb. Pianinok, újak és használtak, **részletre is.**
gyári képvisellete
STERNBERG
Oradea-Mare, Bul. B. Ferd. 14.

óber 29
a örven-
tó német
államok
konfe-
tódállamok
megtartják
t érdeklő
fogja el-
kjegyfor-
Nationala
bankjegy-
lej volt,
at október
tett ki a
az előző
az osz-
az ostra-
zer vasuti
utnak az
ány erre
járuljon a
ngedte a
az gazdasági
épeurópai
i Keres-
november
y órákor
l tartandó
és előzi
an-magyar
ni szerző-
kedvez-
télkes mi-
lélyi vál-
ezményt;
gyszében,
r és zsira-
vár Bihar-
i Hirsch
Patrofszky
epsiszent-
osok Ter-
Hersch-
Tordai
árak. A
nt a kéz-
nek oka
ge import
ben pedig
ll arány-
sak sze-
barchetet
nyek az
k a kö-
0 lejtől,
50, Buda-
yban in-
8 kereslet
A francia
tességeket
ök:
28, Buda-
h 40-70—
a 1022—
mszterdam
50, Páris
50, Buda-
247-50—
0, Berlin
0, Milanó
ga 6-25,
5, német
119, font
ajci frank
30, dinár
0, osztrák
h korona
—.

APRÓHIRDETÉSEK
 Személyi közlésnél egy sor 5.-, vastagabb betűvel 6 lej. Leg-
 nagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresésnek 30% kedvezmény.
 Apróhirdetéseket díjazás nélkül fogadjuk.

Böröndgyártáshoz zük-
 séges kellékek (vászon,
 lemezpapír, vasveret stb.)
 árusításával foglakozó ke-
 reskedő céget keresek ál-
 landó üzleti összekötő-
 tésre. Elszter Eliás, Mára-
 marossziget, Str. Dorob-
 anti or 3. 120

Friss hal állandóan kap-
 ható Weisznál, Mikes Ke-
 llemen-u. 6.

Két-bár-m zsidó fiatalem-
 ber vagy diák felvétetik
 teljes ellátásra, özvegyen
 maradt urasszonyánál. Cím
 a kiadóban. 122

Megnyílt
 Wesselényi Miklós-u.
 10. sz. alatt orth. **שני**
étterem.
 Izletes konyha, abono-
 ma, olcsó árak. Lakó-
 dalmas rendezése.

Méregképes könyvelő, ki
 a magyar és német nyel-
 vet szóban és írásban tö-
 kéletesen bírja, nagyobb
 kereskedelmi vagy ipar-
 vállalati nélkül alkalmazást ke-
 res, esetleg érai könyve-
 lést elvállal. Leveleket
 „Anticidó” jellegre a ki-
 adóhivatal továbbítja.

Intelligens zsidó lány la-
 kást és teljes ellátást kap-
 hat Erzsébet-ut 6. fszt.

Két szoba-konyha, eset-
 leg fordőszobás lakást ke-
 res az Uj Kelet munka-
 tására. Ajánlatokat „D. E.”
 jellegre a kiadóba. 109

Masamod leány, önálló
 munkaerő, magas fizetés-
 sül felvétetir IDEAL ka-
 lapzletben, Reg Ferd. 8.

Intelligens, vallásos nő
 keresek 2 nagyobb gyer-
 mek és a háztartás fel-
 ügyeletére. Friedmann Fe-
 rencsóné, Timiscara, Gyár-
 város, Uri-u. 27. 103

HUNWALD
 Str. Vlahtja (vált
 Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tákrő-
 gyár. Táblásüveg raktár
 és üvegezési vállalat.
 Hibás tákrők újrafon-
 esorozása 100?

Belvárosban szoba kony-
 há lakásért magas ház-
 bért fizetek. „Gyermek-
 telen” jellegre a kiadóba.
 123

Szilcskin bunda, vado-
 natuj, egyáltalán haszná-
 latba nem véve, igen ju-
 tányos áron eladó. Meg-
 tekinthető Szántó szücs-
 nél, Cluj, St. N. Jorga 2.
 100

Cséplőgarnitúrákat, loko-
 mobilokat, cséplőket és
 elevátorokat minden nagy-
 ségban keresek vételre.
 Részletes leírás kérek
 Elás Győző gépírásm rnök
 Timiscara, III. Str. Radu-
 lescu 6. 1819

Intelligens zsidó leány
 lakást kaphat Kossuth
 Lajos utcában. Cím a ki-
 adóban. 124

Butorozott szoba kiadó
 tisztaságú, két szoba, két
 szobát zsidó nőnek, esetleg
 ellátással. Cím: Árpád-u.
 11. ajtó 4.

Zongora, pianino új vagy
 használt kapható Hango-
 lóst, javítást, szállítást
 eszközöl Triska, Str. Sa-
 guna 14 9977

Állandóan szállítunk

azonnal vagontételekben bármily mennyiségű
 lupényi, petrosényi, dió, akna-, darabos és por
szenét, darabos kőszén, kátrányt
 valamint egeresvidéki és más különböző caloriá-
 val bíró fekete fenyű szenet, barna szenet és
 faszenet a legolcsóbb napi áron. Sziléziai és
 csehszlovák száron szenetet és kőszén **Kér-
 jen árajánlatot!**

Reck Jenő és Társa cég, Cluj,
 Strada Baba Novac 8. (vált Bethlen-utca) ahol
 detailban is árulnak.

Kárpitos kellékek

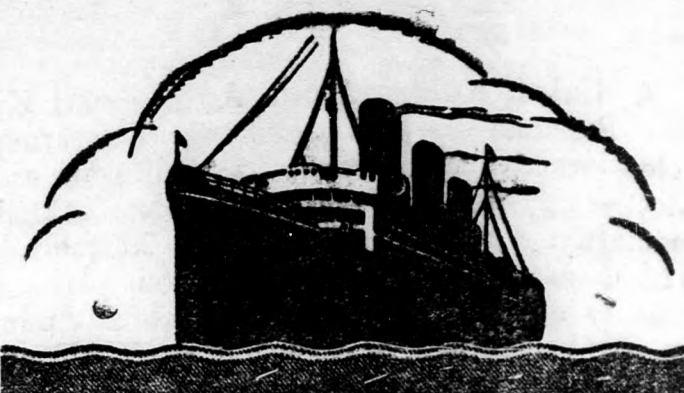
Afrik I-a, Gradlik, Viaszosvászon,
 Gurtnik, Spárgák, Hessian
BOSKOVICS JÓSEF CLUJ
 zárk és ponyva kölcsönzési és eladási üzlete
 Strada Regina Maria 15 sz. Telefonszám: 910.

5 hónap alatt birkit meg-
 tanítok románul. Gimna-
 zisták privát tanítását vál-
 lalom Levelek „Biztos si-
 ke.” jellegre a kiadóba.
 125

Külön bejárattal butorozott
 szoba egy vagy két intel-
 ligens zsidó fiatalember-
 nek kiadó. E.deklódni a
 Palesztinahivatalnál, Bras-
 sai-u. 10. emelet

Román-magyar kereske-
 delmi levelező, többévi
 praxissal, megfelelő alkalm-
 mazást keres. Megkeresé-
 seket „5000” jellegre a ki-
 adóba. 109

Kaucióval rendelkező
 ügynök részletüzlethez fel-
 vétetik. Cím a kiadóban.
 126

**Hamburg--Amerika
 Linie United American Lines**

Rendszeres es és közvetlen járatok kényelmes
 gyorsgőzösökön

**Hamburg, Cherbourg,
 Bologneból**

Délamerika,
 (Argentina, Uruguay, Brazília)
 Cuba, Mexiko, Canada

Északamerika-ba.
 Afrika, Nyugatindia, Ázsia-ba
Világkétutazások a tengeren.

Mindenemü felvilágosítást készséggel ad
 a nagyromániai vezérkép visélet:

Lazarovitz L.

Timişoara. Strada Mercy No 2.
 és ennek fiókjai: Bukarest, Calea Griviței No 183.
 Cernanți, Str. C. Brancoveanu 17
 Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5,
 Arad, Str. Eminescu 12,
 Chişinău: Str. Alexandru cel bun 65.

Sürgőnyoim: Lazarovitz.

ENGLISH

FINTEX

REGD

Bejegyzett román cég No 53/1923

angol szövövek

a londoni **PENDLE & RIVETT Ltd. London**
 Huddersfieldi (Anglia) és Délskóciai gyártmány.

Egyetlen minőség, de a legjobb

Ovakodjunk az utánzatoktól, melyek az utóbbi időben feltűntek a piacokon.

Minden posztókereskedésben kérjen minden szabó elsőrangú
English Fintex - Scotch Fintex szövöveket.

Központi raktár: CASA ENGLEZA

H. R. KENT, Bucuresti,
 Str. Lipsocani 22. (ezelőtt 10 bis)
Fiók: GALAG, Strada Domnească No 13.

Szerkesztőség ki-
 hivatal és nyom-
 da. Kolozsvár
 B. P. (B)
 Telefon: 8
 Kiadóhiv-
 tal: H. Sz.

1925 október 30

Megint e

A liberálisok v-
 dődik: tarifaemelé-
 tekkel. Ha nálunk
 politikai öntudata-
 két ígérlet elegend-
 lis rezsim végleg
 Mindenesetre azok
 holmi liberális igé-
 leghidegebb és l-
 mit is jelentene a
 esetén? Nem több
 hogy mai súlyos
 szonyaink a végső
 Egy év leforgása
 drágítja meg a fu-
 ménye az volna e-
 hogy a CFR visz-
 nak, hogy tiszta,
 gel közlekedő von-
 mat. Ezzel szem-
 karambolok, bales-
 madások száma
 szerelvények, vas-
 romlanak, törnek
 kénytelenül felve-
 telme van akkor
 az államok nem
 gáraikban kizáró-
 akiknek szisszené-
 minden cél nélkü-

A minden ma-
 zathozatal — os-
 azok részéről, aki-
 azok részéről is,
 szeritik az áldozat
 közvetve, sem köz-
 vasuti tarifát a m-
 tarifa a közlekedé-
 közvetlenül ma-
 árak hallatlan
 sőt eredményez-
 gazdasági helyz-
 gületlenséget h-
 pillanatnyilag s-
 még mindezek
 tarifaemelést, ha-
 a vasuti közleke-
 a vasuti karam-
 hogy vasuti uta-
 rablókalandokka-
 mai liberális ga-
 komoly kilátásu-

A tarifaeme-
 készül exeiszter
 ellen a luxusad-
 lentül hangzó te-
 intézményeink
 A színház, a h-
 gyek árai mári-
 melyek lehetet-
 mára a kultúra
 szórakozásokba
 kisebbségi kul-
 nem részesül-
 ellenkezőleg:
 rális nehézség-
 emelkedésének
 kisebbségi kul-
 hanem életniv-
 emelésének te-
 között rengete-
 főleg középos-
 hiánya miatt
 A vendéglői
 magasra szökt-